

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De sancto Ambrosio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Sequit. Cōgregatiōes autē aquarū voca/
uit maria. Ac si in eisdē sbis silent innuat.
vbicūq; z in quocūq; loco videris cōgregatio
nē oīm agrū. i. virtutū oīm collectionē. ipsa
est mī nra maria. Scōdo in pdicta marē de
scriptiōe subiūgit caput z hospitium. Caput
p aquarū effluentia. hospitium p agrū refue/
tia. Que dno breuiter tangunt. **Eccō. i.** Ad
mare vñ exiit flumia. qntū ad caput. iterūz
reuertunt. s. quātū ad hospitium. Sic beata
pgo est caput oīm grāz. a qua qcqd boni
cōsequimur nobis fluit. **Hinc Bern.** Nihil
nos de hīe voluit qd p manū marie n trā/
sit. **Prām** omnes filii ire z indigni vt a deo
aliqd recipem. darū est g marie qcqd salu/
tis qcqd grē accipim vt p illā obrineam.
qm nec scipm nobis dare voluit nisi p eam
Est etiā mare nō solū caput sed etiā hospitiū.
p quod instruimur q oīa flumia grarū
ab ipō deo accepta. p grāz actionē in ipam
refundere debem vt iter vberū refuant.
Tertio mare est subsidiūz in necessitatib.
subuenit vniuersis. z qd singulū necessariū
est subministrat stans in publico. clamās ad
nos oīs. **Venite ad me o. d. scilicet me. z a ge**
neratiōibz meis adimplemini. **Bern.** Ma
ria sinū pietat; agit vniuersis. z de plenu/
dine ei accipiūt vniuersi. **Capitū** redem/
ptionē. eger curationē. tristē solationem.
pctōz veniā. iustū grāz. angelū leticiā. filius
dei carnis substantiā. deniq; tota trinitas
gloriā. **Quarto mare ē cōpendiū itineratiū.**
Longissima em via sup mare velocit
transit. Sic brā virgo est cōpendiū nrm q
in h mari magno itineram felicit z subito
trāsire poterim. **Nā p ipam tales grās in.**
breui tēpōe spacio obtinere possum qd ali
as p longissima tēpōe spacia vix p se q valea
mus. **Hinc Bern.** Aduocatā nram pmissit
p mīsericōdie q tanq iudic; mī supplicat z fide
liter nre salutis negocia ptractabit. nec pa/
ti repulsa; possum vbi an filium mīsem. z
mīsem an pīem cū filio habem. **Fil.** ante
pīem ondit vulnera. mī ante filii pectus
ybera. nec pōt esse repulsa vbi tot sunt cari/
tatis insignia. **¶ Sequit tertiu pnci**
pale. s. grā ple. in q grāz tāgit plenissima su
pereffluentia. **Qd exponens Bern.** dic. In
actibz aploz legim stephanū plenū gratia
z aplos repletos fuisse spū scō. **Sz** longe
dissilr a maria. Quia nec ille plenū do vt in
eo habitaret plenitudo dicit; sic in maria

¶ Nec illi cōceperāt de spū scō sicut maria. g
marie nūciat ab angelo grā plena. **Nec ar**
plenitudo grāz in tribu cognoscit. s. in mul/
titudine. magnitudine z latitudine grāz. **Pr**
modico q plēitudo grē q marie ab āglo nū
ciat p sūst in multitudie grāz. **Habit em**
omnes grās z oīa que rōnē grē forciunt. **Ec**
cli. xliiij. In me oīs grā vie z pītatis. **Die**
ro. Ceter; scīs p partes. sed marie totū se
plenitudo grē insudit. **Scōdo grā plena ē**
ppter grāz magnitudinē. Non em exiles si
ue paruas grās habuit. sed i maxima stū/
te habuit vniuersas. **Hinc Bern.** Nō de/
cuit h ginez hīe cōmunes als puas grās. q
summū z maximū gestabat in vtero. sed q
qd supremū qcqd maximū in gratiā cō po/
terat hoc hēbat. **Tertio grā plena dicit p**
ppter grāz latitudinē. **Tantā em suplicra**
ta est grām vt eā in celū z in infernū exten
deret z in terrā. **De quo Bern.** super illud
opatus est salutē in medio terre. dicit. id ē.
in vtero h ginez q bene mediū dicit. **Ad il**
lam em sicut ad mediū respiciūt. z qui i ce
lo habitant z q in inferno. z q nos pcesse
runt. z nos q sum? z q nos sequunt zē. **N**
li q sunt in celo vt restaurēt. q sūt in infer
no vt inde eripiant. q nos pcesserūt vt p hē
fideles inueniant. **Et q nos sequunt z nos**
qui sum? oīo nobis se mediatricē exhibet
sua supfluenti z copiosa imēditate grarū.
Alia hic ptermittunt.

¶ De sancto Ambrosio.
Sermo XXIII.

Videte vigilate
z orate. **Barci. iij.** In his
bis sapia dei pīs hūane pfe
ctionis sūma inclusit. **Sic em.** **Videte vigi**
late z orate. **Per hū em videte a malis re**
uocamur. p scōm. s. vigilate bona opamur.
p tertiu. s. orate ad plenā pfectionē scīfica
mur. **Qui aut a mal; purgat siue reuocat. z**
bona opat z scīficat. hic vir pfectus est. **Et**
qz egregiū iste doctor būs Ambrosi; stu
tem illoz sbōz pfecte in se habuit. iō placu
it ad glām ei de his facere fmonē. **A**
Dixi primo **pp hū videte a**
malo reuocamur
Videte em idē est qd cōscere siue intell
gere. **Vsitate em mō loquēdi alicu; fmon**
is dō. Vidēs h. i. intelligis. Qd etiā Bern.
asserit sic. d. Ille q videt oīa hortatur nos

De sancto Ambrosio

vt postpositis oculis corporalibus. mentis lumi
ne videamur. Illis quod de oculis de quibus per Sa
lomonem dicitur. Oculi sapientis in capite eius. i.
tempore. qui est caput nostrum. qui cum corporalibus oculis
videri non possit. consequens est vt hinc intelligat
dicunt de oculis cordis. In hoc ergo ubi vir
tute tria intelligamur quae sequuntur ad inuicem.
per que a malis omnibus purgamur. scilicet peccatorum
gnitione. contritione et remissione. Dicit ergo no
bis deus. videte oculis cordis introsum. per
lustrate conscientiam et videte mala quae fecistis. quia
nemo mundus a seorsum nec infans cuius est vni
uersi diei vita super terram. Et inuenimus infinita cri
mina peccatorum. si tamen oculos cordis dirigamus
in directum. Quod facere monemur per hieremi
am. **Diere. xxxi. vbi dicitur.** Statue tibi specu
larem. pone tibi amaritudines. et dirige cor tuum in
viam rectam in qua ambulasti. Si enim propheta
runt dicere potuit. Circumdederunt me mala quae
runt non est numerus. Et aliter. Peccavi super nu
merum arenae maris. quod nos miseri dicere pos
sumus qui peccauimus super omnem estimationem.
Quod peccatum in omnia genera peccatorum esse potuit
quod non aliquid aut affectu aut operis effectu com
miserimus. Quia quanto proximius lucifunt ratio quae
res sumus deo. tanto plura cognoscimus et vide
mus. de quo Gregorius. **Sicut viri qui apud deum ma
gis proficiunt. eo subtilius indignos se deprehē
dunt. Et quanto proximius lucifunt ratio quae
quid culpabile in se latebat inueniunt. Hinc
est quod dicitur. Ezech. viii. Adhuc puerus vide
bis abhominatōes maiores his. Quanto
verius ad deum uertimur tanto maiores ab
hominatōes videmus. Et quia omne malum vera
citer cognitum displicet. et quanto verius cognoscit
tanto magis displicet. et sic displicentia causat
dolorē. per que omnia genera peccatorum peruntur.
Hinc est quod dicitur. **iii. Reg. xix. Spiritus domi
ni gradis et fortis subuertēs petras ante dominum
sed non in spiritu domini. quod dicitur in tali displicen
tia et contritione veraciter de peccatis. tamen quia dulcis
est dominus. et amara contritio. id dominus non sentitur
Et **Isa. xli. Triturabis mōtes et cominu
es colles. ventilabis eos. et ventus tollet et
turbo disperget eos. Per mōtes et colles peccata
pauca et magna figurat. Et sequitur in predicto lo
co. Et exultabis in domino. Nec enim duo predicta
sunt. scilicet cognitio et contritio certum signum sunt re
missionis peccatorum. Nunquam enim penitens gau
det sed luget donec percipiat veniam peccatorum.
Et sic tunc gaudet et exultat in domino. Ita enim
tria simul sunt coniuncta. scilicet cognitio. contritio et******

remissio. quia cum peccasse nos cognoscimus me
rito statim compungimur. et in eo momento quod
ista duo simul facimus etiam remissionem accipimus.
Et sic sunt sibi inuicem coniuncta. Hinc est quod dicitur
de David. **ii. Reg. xii. Qui cum diceret. pecca
ui. Statim subiicit propheta nathan. trāstulie
dominus peccatum tuum. Tris. Sine omni interuallo la
crime penitens et remissio simul sunt. Hanc est ve
rum quantum ad culpam siue offensam dei quam sta
tim remittit deus sine dilatione. Non potest tamen
nihilominus homines per multa distrahi antequam
peccatum penitentia destruat per penam. **¶** Sequitur
scilicet principale. scilicet. Vigilate. In quo verbo
post mali purgationem hortamur ad boni
operum. Hoc enim verbo deus sepe usus est scri
ptura. hortans discipulos et nos in illis. vt super
statum nostrum solliciti vigilemus. **¶** **Mat. xxv. Vi
gilate itaque quia nescitis diem neque horam. et in plu
ribus alijs locis euāgelij. vt puta **Luce. xii. et c.**
Sunt autem tres vigilie omnino necessarie. quas
Gregorius bis breuiter trahit d. Vigilat qui suat
operando quod credit. Vigilat qui a se torpore
et negligentie tenebras repellit. Vigilat qui
ad aspectum christi hinc mentis oculos aptos. In
prima vigilia Gregorius ponit fructuosas bonorum
operum quantitates. In secunda quantitates. In tertia sci
entiam. quae tria si nostris operibus adiungimus vt illic vigi
lamus. **¶** Primo ergo vigilemus super omnia opera nos
tra. ea enim fidei commensurantes. vt vix omne
quod credimus opere adimpleamus. Cum enim iuxta
apostolum **Deb. xi. Impossibile sit sine fide pla
cere deo. Necessario est vt fide quam deus a nobis
exigit bonis operibus informemur. Quia vt dicitur
Ia. ii. Sic corpus sine spiritu mortuum est. sicut
des sine operibus. **¶** **¶** Vigilemus in vite nostre consideratione debemus agnoscere
Tunc enim de fideles sumus. si quod nobis promitti
mus. operibus adimpleamus. Hinc **Bernardus. Vigile
mus super omnia opera nostra. vt omnia quae precepta sunt fa
ciamus. et quae prohibita sunt obmutramus. Nam si
vnum eorum quae prohibita sunt faciamus opera nostra non
sunt plena. nec super gregem operum nostrorum diligenter
vigilamus. de quo **Ia. ii. Qui totam legem impleuit
offendit autem in vno. factus est omnino reus. Sic patet
quod vigilare debemus super omnia opera nostra. Secundo
vigilemus super operum nostrorum quantitates. vt sic in p
rima vigilia vigilamus quod opera nostra sint multa.
sicut secunda vigilemus vt sint bona. Tunc autem bo
na. si omnem negligentiam et torporem ab eis deus re
pellamus. Hinc **ii. Paral. xix. Sic timor do
mini vobiscum. et cum diligentia cuncta facite.
tunc autem agimus cum timore domini cuncta cum ea************

fideliter et corde perfecto facimur. Cui resonat
 aplos *Coll. iij. Quodcumque facitis, ex aio ope/
 ramini sic dno et no hoibo. scietes q a dno
 accipietis retributione hereditas. De his
 duobus sil dicit Deut. xvi. Iuste qd iustus est
 exequris. Et Bre. dicit. Duo sunt q necesse
 est vt in bonis opibz formidem. s. desidia et
 fraus. Desidia p torpore nascit. Fraus vl
 seipm qrit vl nulla aut pauca opat. Fraus
 vt dicit Bre. in nris opibz tribz modis co/
 mittit. Cu aut gra humili cordis aut fa/
 uoris amor aut res exteriores desiderant
 Solus gille in ope fraudes no facit q nec
 ad corporales res nec ad laudis yba nec ad
 hūani iudicii gram in bonis suis opibz an/
 helat. Dec g pdicta duo. s. fraus et desidia.
 in oibz nris opibz abhominabilia sūt apud
 deū. Iuxta illud *Diere. xliij. Maledictus
 q facit op dñi fraudulent et desidiose. Dic
 est q scrius Job dic eiusdē. ix. ca. Verebar
 oia opa mea scietes q no parceres delinqn/
 ti. q. d. licet ea apte p sideo. qd tñ in his la/
 ter penit. ignoro. igit rē. Tertio vigilandū
 est p opey nroz sanctitate. Que tñc veraci/
 ter sanctificant. cū dñs p occultā inspirati/
 onē illabit cordibz nris. et ipa opa nobiscū
 opat. Tūc et eo q ipē scrius est. erunt etiaz
 opa nra scia. *Leuit. xxi. Ego scrius sum qui
 scrifico vos. Et iō ante oia et sup omia vigi/
 landū est qñ deo veniat aut recedat. Quia
 omne bonū nrm ex eo accessu ad corda nra
 pmouet. et ecōtra. Idcirco vigilare debemur
 cū venerit et pulsauerit p festim apiamus
 ei *Zu. xij. Beati fui illi qd cū venerit et iue/
 nerit eos vigilātes. Prover. viij. Stūs hō
 q audit me et vigilat ad fores meas qtidie.
 et obfuar ad postes ostij mei *Luc. xij. Vos
 siles hoibz expectatibz dñm suū qñ reuer/
 tat a nuptijs. vt cū venerit et pulsauerit cō/
 festim apiant ei. Vigilare nihil aliud est qz
 diligentissime obfuarie internos motus affe/
 ctuum nroz. q ex dei pntia alterant et variant
 ad diuersa genera grāz. nunc em p mimum
 ad hūilitatē. nūc accendimur ad caritatez.
 nūc illuminamur ad aliq mysteria cogscēda
 Et sic varijs modis afficimur fm q spūs/
 scrius nos cognouerit idigere et nos digna
 tur pmouere. Et iō valde attēte obfua de
 sūt vie ei. *Un scrius Job eiusdē. iij. Qua/
 si furtiue suscepit auris mea venas susur/
 rij ei. Qd exponēs Greg. dic. Quasi furti/
 ue venas susurrij sui agit nob deo. cum no/******

bis latent insinuat qbz modis ad nre intel/
 ligētie aurē venit. Venit em aliqñ ad nos
 amore. aliqñ timore. Cōpūgit aliqñ pntia
 suūp. desiderium nrm in diligēdo. Aliqñ
 erigit mētes nras ad etna. vt postmodum
 tpalia vilescāt. Aliqñ nob nra mala aperit
 et ad h nos instruit vt de alienis mal. etiam
 doleam. Aliqñ aliena mala nris obrutibz
 obijcit. et cōpūctos nos mirabilē a nostra
 prauitate nos corrigit. Venas itaqz susur/
 rij diuini audire furtiue ē dīne inspiratio/
 nis modos occulte suscipe et tenere. Latē/
 ter hpe ad h venit ad nos vt i ei pntia p/
 moueamur. Et itez ad h recedere se silat vt
 itez auide. redrat. cogētes eū atqz dicētes
 Hanc nobiscū dñe *Zu. xxij. Et h est qd
 dicit Bern. Qñ deo ad nos veniat aut quo
 vadit aliqñ piculose ignorat. Cum em gre
 sue dona circa nos dispēsat spūfētus vigi/
 lant aduerte ne aut ingrat. aut repid. gra/
 stas. nā cū aliqñ copiose pfundat aliqñ gra/
 tiā subtrahat si ille vicissitudines vigilan/
 tissime no obseruant. in hoc genus miserie
 incidēs. sic vt nec pntem glorificēs nec aby/
 sentē desiderēs. Nemo quidē ad hoc rece/
 dit vt anidius teneat. et si abesse ptingat de/
 siderabilē. querat. Cū aut abesse nescitur
 quō requiret rē. Vigilat g vt dicit Grego.
 q ad aspectū veri lumis oculos mēz aper/
 tos tener. Ista est nobilissima vigilia inter
 omnes. q cito pducit boiem ad pfectū. *Et
 Sequit tertiū pncipale scz Orare. per
 quod vt dixi nos et opera nostra ad plenaz
 pfectionē sanctificamur. Sicut em p actū
 videndi purgamur. et p actum vigilandi ad
 bonū incitāmur. sic p actum orandi sancti/
 ficamur. Dicit em ipsa veritas *Jobis. vi.
 Verba que ego locut sum spiritus et vira
 sunt. Quāto crebrius ruminant. tanto ex/
 cis homines verius sanctificant. s. *Thimo.
 iij. Sanctificat homo p verbū dei et orati/
 onem. Est autē differētia inter sanctitatez
 scde vigillie et istam. Quia illa est operū. ista
 vero orationū. et vtriusqz exercitiū facit af/
 fectiones sanctas. et psequens boies san/
 ctos. dicente Bern. Affectio sancta fac ho/
 mines sanctos. De his duabz sanctificatio/
 nibz dicit *Apocal. xli. Qui sanctus est san/
 ctificetur ad huc. q. d. Qui sanctus est sancti/
 ficatione. sanctificet ad huc. s. per ter/
 tiam sanctificationē. Sunt autē triplices
 species oratiōis p ceteris sanctiozes. que*****

De sancto Marco

et triplici genere deuotionis dño offeruntur. scz filialis. sponsalis et diuinalis. Filialis ozo est quā filij offerunt deo vt pzi. quā tunc effundim? cū p portioza et pfectioza et exercitia sublato timore pctōzū et horroze iudiciozū dei. et dulci affectu diu ozam? stantes in eo affectu corā deo ipm dulciter amātes et fiducialiter ozātes. de pziis affectu nihil oino hesitātes. sicut filius añ pziem respentātes specie naturalis filij q̄ semp dulciter et fiducialiter ozauit **Joh. xi.** Ego scio q̄a semp me audis. Hinc est q̄ dicit apostol? **Gal. iij.** Quā autē estis filij dei misit deus spm filij sui in corda vza clamātem **Abba pzi.** Dulcissimum est nomē pziis in ore filij. Si enī spū qui a pziē procedit in filij. ozamus deū. suspirātes ad patriā. quō pater hanc oziōnem repellere pōt et eā nō acceptare. nequaquā. Hāc oziōne docuit nos **Mat. vi.** saluator nri dī. Sic ozabitis. pzi nri qui es in celis rē. Ecce a paterno nomie docet oziōnem inchoare. Scda oziō dicit sponsalis. Que oziō ex tali affectu amoris deo offertur q̄ casta sponsa sponso suo. que non diligit aliud nec querit aliud nec desiderat nisi spōsum. nā siue eā corripit. siue duruz se exhibeat. siue etiā pctuat. siue q̄cūq; modo indignatiōis oculo ipam respiciat. diligit eū vt sponsum suū. Sic oziō sponsalis ozat deum nō ppter grām impetrādā vel q̄d cūq; aliud. sed ozat deū ppter ipm soluz. dicendo cū **Ps.** Quid enī mihi est in celo. et te q̄d volui sup terrā. Et subdit. **De** cor dis mei et pars mea deus in eternū. In hac oziōne ania suspensa incipit languere et pze impatienti desiderio estuare. In hā affectu dicit sponsa in **Cantic.** Stipate me floribus. fulcite me malis. qz amore lāgueo. Et iterū interpellās omnē celi militiā. d. Punciate dilecto meo qz amore lāgueo. **Unō Berni.** Subtrahitio rei amate est augmētatio desiderij. quo necesse est affici mentem amātis vehemēter eo absente. Frustra ei nisi fallor. sit vt languentis anie q̄s tentet lenire dolorē quē intus gerit ex vulnere amoris nisi solus amator. Ad hunc affectū currunt omnes oziōnes que petūt se dei p̄sentia consolari. Tertia oziō est et dicit diuinalis. que de pleno p̄mptuario omnij gratiarū et fructiōe diuine p̄ntie dño exhibetur. p quā et omnes sancti inebriant. Juxta illud **Ps.** Inebriabunt ab ybertate dom?

tue. et torrente voluptatis tue potabis eos. Pre nimia delectatiōis dulcedine detrunctate oziōnes vel potius eructuate dño ena porāt vt deficiūt in oziōne. nesciētes ipi q̄d loquunt. Tam in figura q̄ in scriptura de uotis homibz hoc legimus euenisse. In figura legit hoc. i. **Reg. i.** de Anna mife **Sa. muelis.** ybi dicit de ea. **Donebant** labia eius et vox penitus non audiebat. Estima uit ergo heli sacerdos eam temulētrā. et dixit ei. **Usquo** ebria eris. **Digere** paulisp̄ vinū quo mades. **Que** r̄ndit. **Nequaquā** domine mi. **Vinū** enim et omne q̄d inebriare potest nō bibi. sed effudi animā meā in cōspectu domini rē. Similiter i scriptura tales oziōnes iuenim?. De quo **Bernardus** sup illud **Canticor.** **Dilectus** meus mihi et ego illi. dicit iter cetera. Ad quid loquitur sponsa mihi. ad nihil aliud nisi q̄ mirabiliter delectata. nec omino tacere potuit. nec tamen q̄d habuit exprimere potuit. **Flagrans** enī amor. p̄sertim diuin? cum se exhibere non pualet. nō attendit quo ordine qua ve lege verborū ebulliat. interdū nec verba exquirunt nec voces. sed solis suspirijs est contentus. Inde est q̄ qui hmoi sancto amore flagrat nō considerat quid. qualiter et quādo loquat. sed quicquid in mentē venerit p̄tingenti modo et casualiter enunciat sine eructuat. Ad quā eructuationē in p̄nti. et in futuro ad plenā repletionē nos pducatur iesus christus rē.

De sancto Marco. Sermo XXV.

Similis factus est leoni in operibus suis. **J. Machab. iij.** Sanct? p̄pheta **Ezechiel** in veteri testamēto. Et **Johānes** in **Apocal.** beati **Marci** sub figura leonis. cū alijs euāgelistis p̄viderunt. nec immerito. Quia p̄ viuificū suū euāgelij virtute mirifica dei eccliam edificauit. Cuius vita gloriosa. sicut in passionali legitur et crebra miracula attestant ipm merito p̄ leonem figurandū. Ad nostrā ergo etiam eruditionē hec verba reflectamus. aliquid eligentes quod ad laudez dei et huius sancti. et mores nostros edificet. **Nā** vt ait **Augustin?** nullus maior deo et omnibz sanctis bonoz poterit exhiberi q̄ q̄ eos. p̄ nostris